

Statenmededeling

Onderwerp

Interbestuurlijk toezicht: Beleidskader IBT 2020 - 2023 en Uitvoeringsprogramma IBT 2020

Datum

28 januari 2020

Documentnummer

GS: 4637740

PS: 4649570

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Beleidskader IBT 2020 - 2023 en Uitvoeringsprogramma IBT 2020.

Aanleiding

1. Nieuw Beleidskader IBT

De looptijd van het [Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016 - 2019](#) liep af op 31 december 2019.

In de eerste helft van 2019 heeft adviesbureau Seinstra van de Laar op ons verzoek het inmiddels afgelopen Beleidskader geëvalueerd op grond van artikel 217a van de Provinciewet. De belangrijkste conclusies waren - kort samengevat - dat de huidige opzet en werking van het interbestuurlijk toezicht voldoet, maar dat meer impact op de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvangers mogelijk is. In het bestuursakkoord is dan ook opgenomen te streven naar een grotere impact van het toezicht door enerzijds de toezichthoudende taak en anderzijds via dialoog een lerend effect te bewerkstelligen. In lijn met de principes van de Omgevingswet is daarbij het streven om het toezicht - waar mogelijk - integraler, meer vanuit de maatschappelijke opgaven en samen met de toezichtontvangers vorm te geven en uit te voeren.

Op 28 november 2019 hebben we de conclusies uit het evaluatierapport van Seinstra Van De Laar over de doeltreffendheid van het interbestuurlijk toezicht in de afgelopen jaren onderschreven. Daarbij is aangegeven de conclusies en aanbevelingen te betrekken bij het nieuwe Beleidskader IBT. Besloten is uw Staten hierover te informeren via een Statenmededeling ([documentnummer 4607980](#)).

In het nieuwe Beleidskader betrekken we nadrukkelijk de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie. We houden tevens rekening met de actielijnen en principes in de landelijke [Agenda Toekomst van het \(interbestuurlijk\) Toezicht](#). Die strategische Agenda is in lijn met het [Interbestuurlijk programma](#) van 14 februari 2018 en is een samenwerkingsproduct van IPO, VNG en Rijk. Het document geeft richting aan de gewenste modernisering van het interbestuurlijk toezicht met meer nadruk op leren en dialoog en is door de minister van BZK op 21 december 2018 [schriftelijk](#) aangeboden aan de Tweede Kamer.

Datum

28 januari 2020

Documentnummer

GS: 4637740

PS: 4649570

Hoofdlijnen nieuw Beleidskader (kort samengevat)

Kaders en doelen

Toezicht houden op de kwaliteit van het openbaar bestuur is naast een wettelijke taak tevens één van de kerntaken van de provincie. Interbestuurlijk toezicht is een onmisbare schakel in het geheel van checks and balances. Wet- en regelgeving bepalen de kaders waarbinnen we met interbestuurlijk toezicht moeten opereren. In eerste instantie zijn dit de Gemeentewet en de Waterwet. Daarnaast zijn er diverse sectorale wetten waar we mee werken zoals de Archiefwet en (straks) de Omgevingswet.

We hebben de volgende strategische doelstellingen:

1. Bijdragen aan het goed functioneren van het openbaar bestuur zodat maatschappelijke opgaven aangepakt kunnen worden.
2. Het borgen en bevorderen van een correcte uitvoering van (wettelijke) taken door gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen. Burgers moeten kunnen vertrouwen op een blijvend goed functionerend openbaar bestuur dat het goede voorbeeld geeft.

Voor de toezichtgebieden waar we met interbestuurlijk toezicht aandacht aan besteden hebben we de strategische doelen vertaald naar de volgende specifieke doelen voor die toezichtgebieden:

1. Archieftoezicht

Doelstelling: dat de Brabantse lokale overheden de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en bewaren, alsmede zorg dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden (art. 3 Archiefwet 1995).

2. Financieel toezicht

Doelstelling: dat de Brabantse lokale overheden de (meerjaren) begroting structureel en reëel in evenwicht hebben vastgesteld (art. 189 Gemeentewet).

3. Huisvesting Vergunninghouders

Doelstelling: dat de Brabantse gemeenten zorgdragen voor de voorziening in de huisvesting van vergunninghouders in de gemeente overeenkomstig de voor de gemeente geldende taakstelling (art. 28 Huisvestingswet 2014).

4. Omgevingsrecht

Doelstelling: dat de Brabantse lokale overheden de taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op een strategische en programmatische wijze

uitoefenen en de daarmee samenhangende werkzaamheden onderling afstemmen (art. 5.7 Wabo / concept Omgevingswet).

5. *Waterschappen*

Doelstelling: dat de Brabantse waterschappen een samenhangend en doelmatig regionaal waterbeheer uitvoeren (Waterwet / concept Omgevingswet).

6. *Monumentenzorg*

Doelstelling: dat de Brabantse lokale overheden hun taken op het gebied van archeologie, cultuurhistorie en monumenten conform de wet uitvoeren. Hierbij gaat het om de bescherming, de instandhouding, het onderhoud en het herstel van onroerende goederen die van belang zijn door hun historische, volkskundige, artistieke, wetenschappelijke, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde (Erfgoedwet / concept Omgevingswet).

7. *Ruimtelijke ordening*

Doelstelling: dat de Brabantse gemeenten ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening en duurzame ruimtelijke kwaliteit voor het gehele grondgebied de wettelijk vereiste plannen en visies hebben vastgesteld (Wet ruimtelijke ordening / concept Omgevingswet).

Concreet streven we ernaar dat we eind 2023 geen enkele lokale overheid als 'voldoet niet' hoeven te beoordelen en dat we minstens driekwart van alle overheden als 'voldoet' kunnen beoordelen, voor wat betreft de taakuitvoering van de medebewindstaken. In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma IBT met activiteiten voor het komende jaar, nemen we de beoordelingscriteria op zodat voor de toezichtontvangers transparant is waar we ons oordeel op baseren. Daarnaast streven we ernaar om eventuele interventies binnen een jaar af te ronden. Dat wil zeggen dat we er samen met die overheid aan werken dat het specifieke onderdeel waarop de overheid tekort schiet binnen een jaar weer op orde is.

Werkwijze: diagnose, interactie en signaalfunctie

Onder 'diagnose' verstaan we het verzamelen en beoordelen van informatie over de taakuitvoering. Om iets over de taakuitvoering van de toezichtontvangers te kunnen zeggen, hebben we als toezichthouder informatie nodig. Indicatoren helpen daarbij om meer inzicht te krijgen. We streven naar een minimaal aantal indicatoren dat ons maximaal informeert over de taakuitvoering. Daarbij geldt dat we de indicatoren niet zullen interpreteren zonder het verhaal dat ze betekenis geeft erbij te betrekken.

Onder 'interactie' verstaan we het goede contact tussen toezichthouder en toezichtontvanger. Om een goed beeld te krijgen van de dagelijkse praktijk bij de toezichtontvangers zijn gesprekken over dilemma's en casuïstiek voor onze rol als toezichthouder cruciaal. Op die manier krijgen we meer inzicht in het verhaal achter de indicatoren. Hierbij is een open houding over en weer cruciaal.

Een steeds belangrijker onderdeel van onze taak als toezichthouder is de signaalfunctie. Als we trends, ontwikkelingen of problemen signaleren die de

Datum

28 januari 2020

Documentnummer

GS: 4637740

PS: 4649570

situatie bij een individuele organisatie overstijgen, dan zullen we naar aanleiding daarvan actie ondernemen bijvoorbeeld richting wetgever, collega toezichtinstanties of binnen eigen provinciale organisatie.

Datum

28 januari 2020

Documentnummer

GS: 4637740

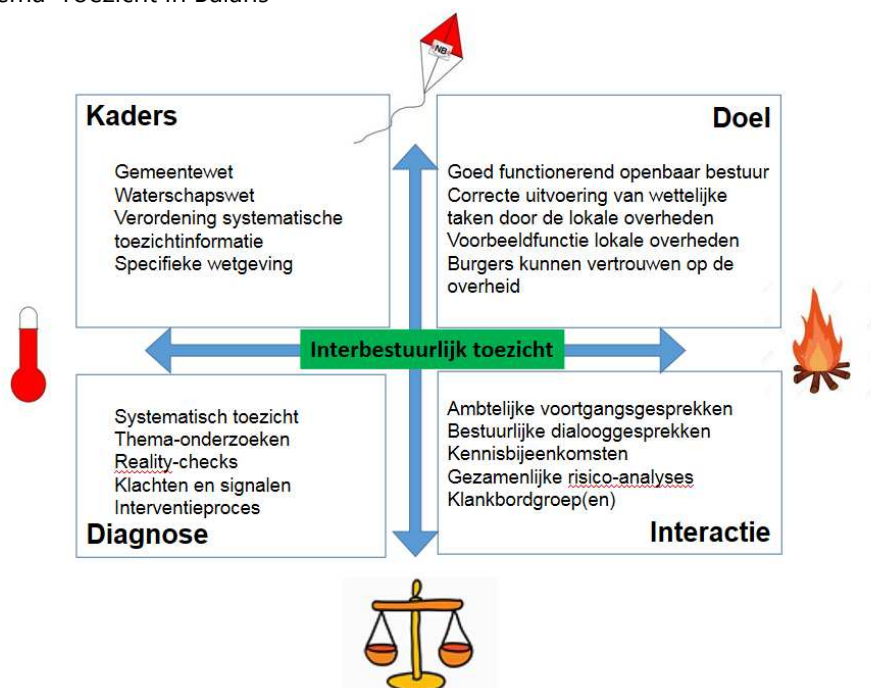
PS: 4649570

Toezicht in balans

Vanaf 2020 zetten we in op een betere balans tussen toezicht houden en adviseren, tussen grip houden en loslaten, tussen leren en corrigeren. Hierdoor willen we met ons toezicht een grotere impact bereiken op de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvangers: gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Dit betekent dat we het oorspronkelijke uitgangspunt dat we het toezicht 'sober en op afstand' zullen uitvoeren, aanpassen. We geven ons toezicht een modernere vorm en brengen het in lijn met de landelijke ontwikkelingen om meer nadruk te leggen op lerend toezicht en dialoog. Hierdoor zal ons interbestuurlijk toezicht bijdragen aan het optimaal functioneren van het openbaar bestuur.

Het bovenstaande is samengevat in onderstaand schema. In het Beleidskader staat een nadere toelichting op dit schema (blz. 8 en 9).

Schema 'Toezicht in Balans'

2. Uitvoeringsprogramma IBT 2020

De looptijd van het Uitvoeringsprogramma IBT 2019 liep af op 31 december 2019. We stellen jaarlijks voor interbestuurlijk toezicht een Uitvoeringsprogramma vast voor het komende jaar. Met daarin de voorgeno-

toezichtactiviteiten die bijdragen aan het realiseren van de vastgestelde doelen in het Beleidskader IBT.

Datum

28 januari 2020

Documentnummer

GS: 4637740

PS: 4649570

Hoofdpijnen Uitvoeringsprogramma (kort samengevat)

Dit is het eerste uitvoeringsprogramma op basis van het nieuwe beleidskader. We beschrijven hierin welke activiteiten we in 2020 gaan uitvoeren die ertoe bijdragen dat we de vastgestelde beleidsdoelen halen. Dit uitvoeringsprogramma is mede gebaseerd op de resultaten en ervaringen van voorgaande jaren.

Halverwege het jaar bekijken we of tussentijdse bijsturing nodig is, bijvoorbeeld naar aanleiding van geconstateerde tekortkomingen of maatschappelijke ontwikkelingen. Op deze manier kunnen we als toezichthouder flexibel inspringen op nieuwe ontwikkelingen. Zo nodig passen we de planning aan. Daarmee heeft dit uitvoeringsprogramma een flexibel karakter.

De beschrijving van de activiteiten spitsen we toe op de onderdelen 'interactie' en 'diagnose'. Dit is in overeenstemming met het schema 'Toezicht in Balans' uit het nieuwe Beleidskader.

Diagnose

We gaan in 2020 door met het systematisch toezicht voor de toezichtgebieden Archief- en informatiebeheer, Financiën, Huisvesting Vergunninghouders en Omgevingsrecht. Gelet op de positieve resultaten uit voorgaande jaren slaan we bij Monumentenzorg en Ruimtelijke ordening het systematisch toezicht een jaar over.

Daarnaast ronden we in 2020 de volgende nog lopende thema-onderzoeken af: Constructieve veiligheid, Volledigheid digitale dossiers en Archivering digitale agenda's en audio & videotulen. We starten in 2020 geen nieuwe thema-onderzoeken omdat de beschikbare capaciteit nodig is voor de afronding van de lopende thema-onderzoeken en de extra activiteiten die we gaan doen bij het onderdeel 'Interactie'. We zijn voornemens om in 2021 het instrument thema-onderzoek wel weer op te pakken. Dat nemen we dan op in het Uitvoeringsprogramma IBT 2021. Bij de keuze van een thema stemmen we in- en extern af. Daarvoor maken we onder meer gebruik van de bestaande Klankbordgroep IBT. Met daarin ambtelijke vertegenwoordigers van gemeenten en waterschappen.

Interactie

In lijn met de Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht zetten we in 2020 in op de professionalisering van ons toezicht. Dit uit zich onder meer in meer dialoog met de toezichtontvanger over de uitvoering van het IBT. Daarnaast zullen we bij verschillende toezichtgebieden als pilot starten met ambtelijke voortgangsgesprekken en organiseren we verschillende kennisbijeenkomsten over actuele relevante onderwerpen.

Bevoegdheid

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd tot het vaststellen van het meerjarige Beleidskader en het jaarlijkse Uitvoeringsprogramma voor het interbestuurlijk toezicht.

Datum

28 januari 2020

Documentnummer

GS: 4637740

PS: 4649570

Kernboodschap

1. *Het nieuwe Beleidskader IBT 2020 – 2023 in samenhang met het Uitvoeringsprogramma IBT 2020 biedt een goede basis voor verdere modernisering van het interbestuurlijk toezicht in lijn met het bestuursakkoord en de actuele landelijke ontwikkelingen rondom toezicht.*

Door de bestuurlijk vastgestelde beleidsdoelen, werkwijze en voorgenomen activiteiten geven we vorm aan de gewenste modernisering van het interbestuurlijk toezicht. Daarbij zijn de conclusies en adviezen uit de evaluatie van Seinstra Van De Laar nadrukkelijk betrokken. Aanvullend daarop hebben we ook gekeken naar de actielijnen en uitgangspunten van de Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht. Voor ons blijft daarbij centraal staan dat interbestuurlijk toezicht als onderdeel van een beter functionerend openbaar bestuur een belangrijke bijdrage kan leveren aan de maatschappelijke opgaven die in Brabant spelen. In lijn met het bestuursakkoord streven we naar een grotere impact van het toezicht. Dat doen we door "Toezicht in Balans": enerzijds de toezichthoudende taak in de zin van inventariseren, beoordelen en zo nodig interveniëren uit te voeren en anderzijds via dialoog een lerend effect te bewerkstelligen. In lijn met de principes van de Omgevingswet streven we ernaar om ons toezicht integraler, meer vanuit de maatschappelijke opgaven en samen met de toezichtontvangers verder vorm te geven en uit te voeren. De Brabantse toezichtontvangers en de Vereniging Brabantse Gemeenten (VBG) worden daarbij nadrukkelijk betrokken.

Consequenties

1. *Vaststelling van het nieuwe Beleidskader IBT geeft aanleiding tot aanpassing van de bestaande Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Brabant.*

De combinatie van de vaststelling van het nieuwe Beleidskader IBT, eerdere wetwijzigingen bij Omgevingsrecht en de geplande inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2021, vraagt om aanpassing van de bestaande Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Brabant om met voornoemde ontwikkelingen in de pas te lopen. Die Verordening regelt welke informatie de provincie voor de uitoefening van het interbestuurlijk toezicht regelmatig nodig heeft (zogeheten systematische informatie). Wijziging van die Verordening is een bevoegdheid van Provinciale Staten. In de loop van 2020 wordt door ons bezien wat het meest geschikte moment is om het wijzigingstraject in gang te zetten. Dit wordt dan via een apart statenvoorstel geregeld.

Europese en internationale zaken

Niet van toepassing.

Datum

28 januari 2020

Documentnummer

GS: 4637740

PS: 4649570

Communicatie

Beleidskader en Uitvoeringsprogramma worden gepubliceerd op de provinciale website en toegezonden aan alle toezichtontvangers: gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen.

Vervolg

Het Uitvoeringsprogramma IBT wordt door het jaar heen gemonitord en in ieder geval jaarlijks geëvalueerd. Daarbij wordt tevens de vraag gezien of er aanleiding is om het Beleidskader aan te passen. Het verslag van die evaluatie wordt door ons vastgesteld en aan uw Staten ter informatie toegezonden via een Statenmededeling.

De planning is dat het Beleidskader IBT begin 2023 wordt geëvalueerd. Het onderzoeksplan voor die uit te voeren evaluatie wordt door ons vastgesteld en aan uw Staten ter informatie toegezonden via een Statenmededeling. Hetzelfde geldt voor de vaststelling van het uiteindelijke evaluatieverslag.

Bijlagen

1. Beleidskader interbestuurlijk toezicht 2020 – 2023
2. Uitvoeringsprogramma interbestuurlijk toezicht 2020

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: mevrouw N. Wester, (06) 18 30 34 01, nwester@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer R. Bloemsma, (06) 18 30 30 70, rbloemsma@brabant.nl.